

Kendiliğinden Felsefe ve Bilimsel Sosyalizm

İtalyan Marksist düşünce ve eylem adamı Antonio Gramsci, Marksizmden -kendi kavramlaştırması ile "praksis felsefesi"- bahsederken şunları söyler:

*"Marksizm, "basitleri" kendi ilkel ortakduyu felsefeleri içinde tutma ereğini değil, ama tersine, daha yüksek bir yaşam görüşüne götürme ereğini güder. Aydınlarla "basitler" arasındaki ilişki, bilimsel etkinliği sınırlandırmak ve yığınların aşağı düzeyinde bir birlik kurmak için değil, ama kimi sınırlı aydın gruplarla birlikte, yığınların da entelektüel gelişimini politik bakımdan olanaklı duruma getiren entelektüel-moral bir blok kurmak için olumlar."**

Gramsci'nin uzun süreli hapisane dönemi ve Mussolini'nin faşist denetimi koşullarında biraz da kaçınılmaz olarak soyut ve karmaşık ifadelerle dile getirdiği bu açıklama pek çok yönden kritik önemdedir. Gramsci bu açıklaması ile Leninist metodolojiye bağlı kalarak merceğini halk eğitimine ve felsefeye tutar. İşe kitlelerin bilinç düzeyi ve felsefe kategorisi ile başlar.

Gramsci'nin de belirttiği gibi kitleler kaçınılmaz olarak pratik davranırlar ve çoğu zaman kendi eylemlerinin teorik bilincine sahip değillerdir. Hatta teorik bilinçleri çoğu kez eylemleri ile çelişik durumdadır. Geçmişten kalmış, eleştirilmeden benimsenmiş, hegemonyanın taleplerine eklenti konumuna getirilmiş yüzeysel bir teorik bilinç ile gerçekliğin pratikte dönüştürülmesi, üretimin yenilenen gündemi ve kendini dayatan doğa koşulları arasındaki çelişkidir gündemde olan.

Gramsci "basitler" derken geniş halk kitlelerini kasteder. Sistemin aydınlarının gözünde kitleler "basittir" çünkü.

Böylelerine göre kitleler sadece oradan oraya sürüklenen bilinçsiz insan yığınlarıdır.

“Ortakduyu felsefesi” derken, halkın zaten kendinde olan ve özel bir eğitim almadan da kendi günlük süreçlerinde doğal olarak izlediği felsefi düzeyi belirtir Gramsci. Halk dininde, sağduyuda ve dilde bu felsefe zaten gömülüdür.

Ancak bu doğal felsefi düzey tarihsel açıdan belirlenmiş büyük deneyimleri, olumlulukları, sağduyuyu ve kapsayıcı yönü barındırsa da organize ve tutarlı bir sınıf bilincinin, kendilik bilincinin organize edilmesinde yeterli düzeyde değildir. Üstelik kapitalizm veya feodalizm gibi ilerici özelliğini tamamen yitirmiş gerici sistemlerin memurları olan aydınlar sınıfı tarafından kitlelerin bu kendiliğinden felsefi düzeylerinin dışına çıkması da istenmez. Yeni türde bir felsefeye ihtiyaç vardır. Emperyalist ve gerici felsefeye karşı, emekçilerin, ezilen halkların, ötekileştirilenlerin çıkarlarını gözetten, doğrudan bu pratikten beslenen bu pratikten devinen yeni bir kültürel hegemonyaya ihtiyaç vardır.

İşçi sınıfının ve ezilen halkların eylem kılavuzu olan diyalektik materyalizm veya **Marksizm-Leninizm-Mao Zedung Düşüncesi** tam olarak bu belirtilen “basitlerin” yanındadır.

Kitleleri kendi gerçek çıkarları doğrultusunda, daha bilimsel, daha yukarı düzeyde bir birlik kurmak için, kendilerini boyunduruk altına almaya çalışan hegemonyanın temsilcilerine karşı gerekli ideolojik silahlarla, bilimsel teori ile donatır. Kitlelerin entelektüel gelişimini politik açıdan olanaklı kılar. Sonsuz karakterde olan bu gelişim süreciyle birlikte her seferinde teoriyle pratiğin birliğini derinleştirir.

Bu zorlu göreve önderlik edecek sınıfın “basitlerden” ve “basitlerin tarihsel konumunu benimsemiş katmanlardan” oluşan öncü partisinin şu 3 kritik özelliğe sahip olması zorunludur.

- ★ Eski veya aşılmakta olan kültür eğilimlerine karşı direnme yani yüreklilik.
 - ★ Yeni bir kültür ve yaşam tipinin desteklenmesinde gözüpek bir istenç yani erdemlilik.
 - ★ Yüksek bir amaç için davranma bilinci, yani onurlu olmak.
-

* *Hapishane Defterleri – 6 Cilt (1948-1951) – Antonio Gramsci, Onur Yayınları, İstanbul, Ekim 1986*